

iména, nisim še védil; kmalo pa najdem na mostu napis: „Pontem subterfluenta Rubicone“ &c. — Potok je tedaj Rubikon — tisti Rubikon, pri katerim je še celó Juli Cezar dolgo premišljeval, če bi šel čez-nj ali ne. Zdaj je revež skoraj brez vode, poln peska, ki ga voda o povodnjih po dolgim dežji iz hribov donša. — Pot naprej v Rimin je prav prijazna; na levi lepe ravnine se vidi morje, na desni pa so pred visocimi gorami zali grički.

Opoldne sim prišel v Rimin. Rimin je zalo mestice, kak strelaj od morja, ki ima 16.000 duš in nekoliko prav lepih poslopij. Nekdanji Rimljani so to mesto Ariminium imenovali, in takrat je bilo gotovo močnejši ko dandanašnji, posebno pod cesarjem Augustam, kterimu so Ariminčani velik častljiv oblok sozidali, ki, desiravno poškodovan, še vedno krasno stoji. Na tergu stoji tudi še po koncu velik kos marmeljna, o kterim terdijo, de je Juli Cezar na-njem stal, ko je čete svojih vojakov zoper nevredne gospode v Rimu dražil in vнемal.

Riminu ravno nasproti je visok hrib, in na njem starodavna, povsod znana ljudovladija „San Marino“. Silno me je mikalo gor iti, tudi to majhno, pa narstareji današnjih evropskih deržav ogledat; pa sim se moral tovaršama vdati, ki sta le naprej hitela. Tri ure je iz Rimina na verh hriba; več ko pol poti pelje cesta po lepi, rodovitni, skerbno obdelani ravnini, potem se pa za hribam kviško vije. Od te strani proti Riminu je pa tako sterma, de bi mende še koza gor ne prišla.

Rad bi bil vidil, kaj San-Marinčani pridelujejo in s čem se živé, ker imajo na primeru le malo prostora. Mestice „San Marino“, ki je poglavno mesto in malo de ne cela ljudovladija, leži prav na verhu hriba, pa se iz takrajne ravnine ne vidi, razun velike cerkve, ki je prav na robu sterme strani hriba na živi steni sozidana. Cerkvene tla so tudi živa, gladko poklepana skala brez družiga tlaka.

Popoldne sim se čez Katoliko, terg ali marveč veliko vas, v Pezar (Pesaro) peljal. Nekdaj je bilo tod zlo nevarno, in se je pogostama od razbojnikov in tolovajev slišalo. — Od Katolike naprej ne pelje cesta več zmiram po ravnim, temuč se semtertje prek gričev po klancih vije.

V Pezar sim prišel, ko je bilo že tama. Mesto (nekdanje Pisaurum), ki šteje do 12.000 duš, ima prav lepe cerkve s krasno slikanimi podobami, ki jih visoko čislajo. — Posebno lepa je štirna na velicim tergu. Tudi še družih lepih poslopij je veliko, kar kaže, de so ljudje tukaj premožni.

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* Poljski glasbenik, g. Ant. Kocipinski, ki je bil nekoliko časa na Dunaji, in se je zdaj skoz Prago, Lipsio, Berolin in Krakavo v svojo domovino vernul, namreč v rusko Podolje, si je namenil svoja dela izdati pod naslovom: „Spiowy Slowianskie“ s poljskim, ruskim, serbskim in českim tekstom.

* Na Dunaji je prišla te dni na svetlo česka knjižica pod naslovom: „Novybrana česka Pokladnice vseh v životě občanskem zapotřebnych pisemnosti, od Terebelskega. Velja 30 kr.

* Te dni pride iz Pospišilove tiskarnice v Pragi prvi zvezek českih narodnih pesem, nabrane od Jaromira Erbena.

* Pri ravno tem knjigotiskarju se tiska podunavska povest „Kirdžali“ od Mahaela Čajskovskega.

* Pater Natanael Stojanov, s pravoslavnega Zogravskega samostana na sveti Gori na Bulgarskem, je prišel v Prago iz Ruskega, kjer je potoval. Nata-

nael je zveršil svoje nauke v Kievi in v Moskvi in se bo zdaj na sv. Goro vernul. Kakor se pripoveduje, je v gerških in bulgarskih samostanih na sv. Gori mnog zaklad staroslovanskega pismenstva. S temi spisi slovanski svet soznaiti, se bo Natanael verlo trudil.

* Pop ruskega poslanstva v Berolinu, Sokolov, je znano nemško dogodivščino Beckerovo v rusko prestavil.

* Černogorski knez Daniel Petrović je že iz Petrograda čez Terst domú šel.

* Bulgarski profesor Pietkiewicz potuje po ruskem ondi bogoslovne učilnice pregledovat.

* V Lvovu izhaja poljski časopis „Przyjacieł domowy“, kteremu se tudi podobe prikladajo; pečá se z vsim, samo s politiko ne. Naročnina znese 3 gold. in 40 kr. za celo leto s poštnino vred; pride vsak teden enkrat na celi poli na svitlo.

* Lumir naznani, da so bili štirje Waldsteini česki pisatelji. Prinese prav krasno česko pesem iz šestnajstega stoletja, katero je Burian Waldstein zložil; prepisana je iz neke česke knjige, ki je v dvorni knjižnici v Stockholmu, ki je bila dozdej neznana. Razun Buriana so sledeči trije: Juri Waldstein, ki je z Matijem iz Luznie pisal in natisnuti dal naznanilo o zmagi pri Budimu v letu 1541 v českem jeziku; Wilhelm Waldstein iz Stepanic je prestavil prvi del knjige o zaničevanju posvetne nečimernosti v česko. Prestava je prišla v Pragi pri Burianu Baldu v letu 1589 na svitlo. Hinko Waldstein iz Dobravic je imel na svojem gradu dobro vredjeno tiskarnico, kjer je več českih knjig od njega samega sostavljenih v letu 1610 na svitlo prišlo.

Slovensko slovstvo.

Oče grof Radecki, c. k. maršal. Popisal Fr. Malavašić. Z jeklorezom. V Ljubljani 1852. Natisnila Rozalia Eger. Na prodaj pri J. Giontintu; cena 20 krajc.

Z veseljem smo sprejeli imenovano knjižico, ktera po domače popisuje življenje maršala Radecki-ga, kteriga njegovi vojaki navadno le svojiga „očeta“ imenujejo. Slovencam že zdavnej dobro znani pisatelj gosp. Malavašić se je tega znamenitiga dela lotil in ga hvalevredno doveršil, tako da zamoremo napovedano knjižico vsacimu bravcu kot prijetno berilo živo priporočiti. Kar se prav lepo natisnjeni knjižici (kteri bi le enmalo bolj beliga papirja in terdnejšiga vezka privošili) še posebno dobro prileže, je pridjani obraz, ki je slavnimu starčku vès podoben. Kdor ima tedaj te bukvice, ima za majhin denar življenjopis in obraz tistiga moža, ki je nam vsacimu dobro znan in čigar imé bo slovélo v zgodovini Austrie na vse véke.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Vipavske doline 17. julia. Vreme se letos čudno véde. Ko se iz družih krajev od dežja in celó toče sliši, pripeka pri nas vedno sila vročina. Dežja že 4 tedne nismo imeli, in kakor hitro se megle Čovnu in Nanosu bližajo, privihrá naglo borja, in v malih trenutjih vse razpodí. Solnee pripeka podnevi, da hoče vse sožgati; vendar so noči hladne, tako da tudi rôsa pada, kar tukaj ni navadno; še nobeno poletje nisim tukaj toliko rôse vidil, kakor letos. To je uzrok, da poljski pridelki niso še suše in vročine popolnoma poginili. Pomladi smo se dobre in bogate letine nadjali, vendar bo le pičla. Sočivja so opešale suše, posebno fižola se ne bo še za séme pridelalo; tudi turšica, tukaj poglavitno žito, je zavolj suše in vročine v rasti zastala in maloklasja kaže. Od sadja smo imeli češinj in marelic dovelj, hrušik in jabelk je malo; perve smokve „cvet-

nice“, se zavoljo suše na drevesih suše in odpadajo. Sena je bilo srednje; pšenica in ječmen sta se dobro obnesla, tode ju tukaj malo sejejo. Breskve lepo kažejo, in tudi vinska terta nam letos veliko sladkiga vina obeta, pa ji že neki sovražnik iz zahoda protí; sliši se namreč (Bog daj! da bi res ne bilo), da se je plesnôba na terti že pri Černičah pokazala. Vendar je vinska cena zadnji čas močno padla; ko se je še pred enim mescem kvinč srednjiga vina (60 bokalov) po 13 in celo po 14 gold. plačevalo, se zdaj veliko boljši kaplica po 11 gold. in še ceneji dobí, ker je vina tukaj še dovelj, in se tudi o kacijh dvéh mescih že novo pričakuje. Zvedeni vino-redniki pravijo, da se bo v 14. dnéh že mehka jagoda našla.

V broji 322. časopisa Dunajskiga „Wanderer“ smo brali, da bojo bregove ob Savi na Koroškem (!!) popravljali. Bës te plentaj! da še izobraženi pisavci tako imenovanih „velicij“ časopisov tako malo védnosti v zemljopisji imajo, da ne véjo, kje Sava, nar večí reka za Donavo na Austrijskim teče, kar vendar vsaki učenc neperve latinske šole vé, ali bi saj vediti moral.

Iz Loške doline 18. julia. Ko sim ravno v Novicah od velike nesreče bral, katero je toča 6. dan tega mesca tudi v naši fari poleg Loža naredila, se spomnem vraž, ktere so še med mnogimi prebivavci naše fare. Če toča polje potolče, pravijo nekteri babjovérci, da so duhovni tega krivi, ker nočejo toče „panati“. Nevednost take ljudi tako delječ pripravi, da se še clo čez duhovne gospode hudujejo, in jih obrekujejo, ako se primeri, da se je kaka nesreča po toči zgodila. Žalostno je, da ljudjé sedanji čas še v takitamotoi živé. Kaj je vzrok tega? Starši in drugi bedaki in sleparji že dostikrat otrokam take neumnosti pripovedujejo, kar se jim tako vkorenini, da potem vsako podučenje brez prida ostane. Živa potreba je tedaj, da bi se že otroci v ljudskih šolah naravoslovskih reči podučevali, da bi vedili: od kod da toča pride in kako se naredí, da bi potem odrašeni taci praznih vér obvarovani bili, ktere dostikrat poštene, pravične in pobožne ljudi ob dobro imé, čast in spoštovanje pripravijo. D—n.

Iz Ljubljane. V „Graškem časniku“ smo brali unidan številopis ljudskih šol na Krajskim, iz kteriga zvémo, da v letu 1851 je bilo na Krajskim 7 glavnih ljudskih šol (v Ljubljani, Idrii, Novim mestu, Kamniku, Postojni, Krajnji in Loki), 94 nižjih ljudskih šol in 4 dekliških, ktere se po učilnim jeziku zamorejo razdeliti v 11 nemških, 61 slovenskih, 33 pa nemško-slovenskih. Iz 1678 vasí so otroci v šolo hodili, iz 1721 vasí pa ne; po celim Krajskim se je štélo 57.629 za šolo vgodnih otrok, izmed kterih jih je pa le 12.296 v šolo hodilo, tedaj jih 45.333 brez šolskiga podúka ostalo. Slišati, da tolikšno število otrok brez šolske izreje ostane, je zares grozno žalostno; v tí žalosti nas le to tolaži, da vémo, da veliko odrašenih v nedeljske šole hodi, ki niso imenovanim šolam prištete, in da so v več krajih tudi ob delavnikih šole, ktere niso vverstene imenovanim redovnim šolam, v kterih iz čisto proste volje za šolstvo vneti duhovni gospodje — slava jim — otroke obojniga spóla učé, in se brez vsiga plačila in brez da bi še svét za to vedil, trudijo za povzdigo ljudske omíke, ktera je krepka podlaga praviga blagostanja vsacimu narodu. Naj bi se kmalo te tihe šole povzdignile v očitne redovne v ktere bi hodili vsi otroci, ki so po postavi zavezani, v šolo hoditi, in veselo se bo kmalo razodel velik prid šolskiga podúka v mnogih zadevah in gotovo tudi pred sodnicami, ktere nam dokazujejo, da ve-

čidel hudodelnikov na Krajskim je po številu taci, ki ne znajo ne brati ne pisati. Kjer pa številke govore, ne veljá noben če še tako zvit zagovor; take številke so železne priče: kako potrebno je, tudi gledé na obnašanje človeka, šolsko podučenje.

Novičar iz mnogih krajev.

Od daljniga potovanja svitliga cesarja, kteriga povsod z nar večimi slovesnostmi sprejemajo, se zvé, da se je 17. dan t. m. iz Zemuna na parobrodu memo Beligrada peljal, kjer so bili na bregu turške strani turški in serbski vojaki postavljeni; iz terdnjave so pokali topovi v pozdrav cesarja; Serbski knez, turški paša iz Beligrada, general Knićanin in mnogi drugi serbski in turški častniki, ki so se poklonili cesarju v Zemunu, so ga spremili do Pančove, od kodar se je naprej v Belo Cerkev in Oršovo peljal, povsod veselo in častno sprejeman. Na Horvaško pride neki mesca oktobra; 1., 2. in 3. ostane v Zagrebu, odtod bo šel v Karlovec in v Reko. — Iz Petrovaradina je svitli cesar 3000 fl. podaril revnim Bosnjakam, ki so domačijo zapustili in jo v Sirmio pobegnili. — Vradni Dunajski časnik je razglasil te dni deržavni račun pretečeniga leta 1851, to je, vse dohodke in stroške celiga cesarstva. Dohodki od davkov in družih prejemšin so znésli skupej 223 milionov in 252.038 fl. (tedaj za 28 milionov in 955.581 fl. več ko v letu 1850); med davki naravnimi je donesl zemljišni davk 58 mil. 684.661 fl., hišni davk 7 mil. 371.944 fl., pridobitni davk 4 mil. 45.860 fl., dohodkini davk 3 mil. 704.957 fl.; — med nenaravnimi davki se je nabralo vžitniga davka 25 mil. in 55.640 fl., na colu 19 mil. 913.315 fl., iz prodaje soli 28 mil. 677.167 fl., za tobak 13 mil. 532.458 fl., od kolka (štempeljna) in taks 15 mil. 758.968 fl., od loterije 3 milione 663.907 fl., od družih nenaravnih prejemšin čez 2 miliona; — čisti dohodki od deržavniga posestva, železnic in rudništva so znésli čez 6 mil. 610.485 fl.; — izverstni dohodki so znésli čez 17 milionov, med kterimi je 15 mil. 341.449 fl., ki jih je Sardinec plačal za vojskino odškodnino. Redovni stroški so znésli v vsim skupej 257 mil. 558.370 fl., neredovni pa (za pripravo na vojsko zoper Prusko v jeseni leta 1850 in odpravo armade na Nemško mejo in za povračilo vojnih stroškov Ruski vladi za pomoč na Ogerskim leta 1849) so znésli 20 mil. 862.100 fl. Med redovnimi stroški pade na deržavni dolg čez 52 mil., za cesarsko hišo 6 mil., za potrebe ministerstva vunanjih oprav čez 2 mil., za ministerstvo notranjih oprav čez 26 mil., za ministerstvo vojašine čez 111 mil., za ministerstvo denarstva čez 20 mil., pravosodja čez 17 mil., bogočastja in šolstva čez 3 mil., kupčijstva čez 12 mil., kmetijstva 316.675 fl. Po vsim tem so bili preteklo leto stroški za 55 mil. 168.432 fl. večí kakor dohodki, za 1 mil. 216.159 fl. pa manjši kakor v letu 1850. V tem letu je bilo od ene strani več stroškov, ki so kot kapital naloženi, kteri bo pozneje vsako leto dobre činže donašal in dohodke množil, — od druge strani pa je priprava na vojsko čez 18 milionov snedla, kterih letos ne bo. — Iz Banata se slišijo vesele novice, da se bo veliko žita pridelalo. — 13. tega mesca so tergali v Würzburgu na Nemškem v vertu bolnišnice prvo zrelo grozdje. — Ob volitvah poslancov na Irskim so se grozno žalostne reči godíle: protestanti in katoličani so se bili, strelali, eden družimu hiše in cerkve poderali, tako da jih je mogla armada s silo pomiriti.